

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet

Kereskedelem és Marketing BSC szak

IQOS FOGYASZTÁSI SZOKÁSOK

Belső konzulens: Dr. Nagy Mónika Zita
Egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke:

Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet,
Agrárlogisztika, Kereskedelem és Marketing Tanszék

Készítette: Halász Annamária

Kaposvár

2024

Szakedolgozati témám az IQOS fogyasztási szokások. Téma választásomat több tényező is befolyásolta. A dohányzás elég elterjedt hazánkban és mindig is érdekelt, hogy a dohányfogyasztók milyen szempontokat vesznek figyelembe a dohányvásárlás során. Egy termék fogyasztói megítélése rendkívül izgalmas kutatás, és fontosnak tartom, mivel hazánkban mostanra már beépült a dohánytermékek közé ez az alternatív dohányfogyasztási eszköz. Környezetemben sokan áttértek már az alternatív dohánykészülékekre, azon belül is az IQOS-ra, így jó döntésnek találtam, hogy ebben a témában végezzem el kutatásomat. Kutatásom fókusza az IQOS alternatív készülékeken van. Eredményeim bemutatásánál kiderül, hogy mely készülékek használatának elterjedése figyelhető meg a megkérdezettek körében.

Szekunder kutatásom során szakirodalmakat olvastam, illetve már meglévő dohányzással kapcsolatos kérdőívek eredményeit vizsgáltam meg. A dohányzás az egyik legelterjedtebb egészségkárosító magatartásforma. Ennek okán rengeteg felmérést készítettek már el. Primer kutatásomnál egy kvantitatív kutatást végeztem, azon belül is egy online kérdőívet választottam. Ennek segítségével kaptam meg a kutatásomhoz tartozó eredményeimet. Kutatásomat két részletben végeztem el. Első online kérdőívemet 58 fő töltötte ki, amely kérdőív segítséget nyújtott abban, hogy mely további kérdések lehetnek fontosak a kutatásom során. Második online kérdőívem során 125 fő megkérdezett választát sikerült megkapnom. A kérdőívet Facebookon és azon belül is különböző csoportokban osztottam meg. Az online kérdőívet három hétig tudták megválaszolni. Kérdéseimmel szeretnék választ kapni arra, hogy hogyan változtatta meg a nemek és korcsoportok dohányzási szokását az IQOS megjelenése. Továbbá szeretném megtudni, hogy miért pont ezt a készüléket választják és mik a leggyakoribb dohánytöltet ízek.

IQOS készülék legfőbb eltérése a hagyományos cigarettákhoz viszonyítva, hogy nem történik égés. Ennek köszönhetően 95%-kal kevesebb káros anyagot bocsát ki a hagyományos cigarettához képest. A készülékben található hevítő pálcika csak hevíti a dohánytöltetet, ezáltal nem keletkezik füst, hanem dohánypára. A gyorsan fejlődő készülékek nagyobb áttérése 2021-ben jelentkezett, amikor az IQOS bemutatta az IQOS ILUMA készülékeket. Ezeknél a készülékeknél már a hevítő pálcikát nem a készülékbe, hanem az IQOS ILUMA készülékekhez tartozó TERREA dohánytöltetekbe építik be. A technológia, melynél belülről hevítik a dohánytöltetben lévő dohánnyt egyenletesebb dohányzási érzetet biztosít. Továbbá használata során nem keletkezik a hevítőbe kiszóródott dohánymaradvány, az eddigi készülékekkel szemben így tisztításra sincs szükség többé.

Kutatásom a kitöltők szempontjából kissé eltolódást mutatott a 18 és 29 év közötti nők körére. Ez az eredmény nem okozott számomra csalódást, mert ha kis százalékban is, de sikerült a 60 és 69 év közötti férfiakon kívül minden korosztályt elérnem. Nem volt ez az eredmény meglepő számomra, hiszen a férfiakat kevésbé tartom nyitottnak egy online kérdőív kitöltésére. Továbbá, nem gondolnám, hogy ők lennének a fő célcsoportja az IQOS készülékeknek. A kérdőív eredményeit az excel segítségével dolgoztam fel. A kimutatásokon túl keresztábla elemzéseket végeztem, ahol több esetben is a cramer mutató kimutatta, hogy nincs összefüggés. Ilyen eredmény volt például a cigaretta használat gyakorisága és életkor közötti összefüggés, vagy a nem és a napi cigaretta mennyiség között.

A megkérdezettek nagy része lakóhelyüket tekintve városban élnek és középiskolai végzettséggel rendelkeznek. A legtöbben 14 és 18 éves kor között kipróbálták már a cigarettát, viszont nem rögtön a kipróbálás után kezdtek el dohány fogyasztók lenni. Az első cigaretta rágyújtásának oka a kíváncsiság és a barátok hatása volt. A dohányzásnál mindenképpen fontosnak tartom hangsúlyozni a dohányzásból fakadó káros hatásokat. Ezért is tettem fel a kérdést, hogy a megkérdezettek mit tartanak károsnak a dohányzásban. Az eredményből kiderült, hogy a füstöt és a kátrányt tartják a legkárosabbnak. Kátránynak nevezzük a cigaretta égése során felszabaduló cigarettafüstből visszamaradt részecskéket. Ebből adódóan megállapítható, hogy mivel az IQOS csak hevíti a dohányt és nem keletkezik égés, így kátrány sem. A kitöltők nagy része egyetért azzal, hogy az alternatív készülékek kevésbé károsak a hagyományos cigarettával szemben. Online kérdőíves megkérdezésem során kitértem arra is, hogy a megkérdezettek próbálták-e már leszokni a dohányzásról. Eredmények nem mutattak nagy eltérést. Továbbá a kitöltők nem értettek egyet azzal, hogy az alternatív készülékek segíthetik a leszokás folyamatát. Ezt is bizonyítja az a válasz, melynél feltettem, hogy hogyan változtak a dohányzási szokások miután IQOS felhasználók lettek. A megkérdezettek fele ugyan annyit dohányzik és negyede többet is fogyaszt, de csak IQOS termékeket. A megkérdezettek több, mint a fele rendszeresen dohányzik. A napi cigaretta számánál változó eredmények jöttek ki. A legtöbben napi egy és öt szálát szívják és őket követik, azok akik naponta tizenöt vagy akár húsz szálát is szívják. Kérdőívem következő részében kitértem a cigaretta márkákra és azok választásának okára. Számomra nem volt meglepő, hogy a nagy múlttal rendelkező Marlboro-t választották a legtöbben. Őt követte a Philip Morris vállalt, akik az IQOS-hoz tartozó dohánytermékeket értékesítik. Ez az eredmény bebizonyította számomra, hogy ez az alternatív készülék a legelterjedtebb a megkérdezettek körében. A márkák választásának okát a kérdőív kitöltők fele a termék minőségével magyarázták. Nem sokkal

követte őket a termék aromájának oka. A kitöltők nyolcvan százaléka már használ IQOS készüléket. A készülékre váltás fő oka a cigaretta negatív hatásai miatt történt. Arra a kérdésre, hogy miért pont az IQOS készüléket választották a megkérdezettek válasza, hogy ezt találták a legmegbízhatóbbnak. Kíváncsi voltam, hogyha áttértek már az alternatív készülékekre, de nem az IQOS-t választották, akkor melyik készülékek voltak. A megkérdezettek fele csak az IQOS-t használja, ezt a készüléket követi a GLO. Ennek magyarázata, hogy ez a készülék hasonlít legjobban az IQOS-ra, mint dizájn, mint működési használat tekintetében. További kérdésemmél érdekelt, hogy az alternatív készülék előtt rendszeres dohány fogyasztó volt-e a kitöltő. Ahogyan gondoltam is a megkérdezettek több, mint fele rendszeres dohánytermék fogyasztó volt és arról tértek át. Kíváncsi voltam, hogy a fogyasztók, mely ízeletet kedvelik a legjobban. Eredmények kiértékelése során kiderült, hogy a legkedveltebb ízelet a mentolosak és a gyümölcsösek. Online kérdőívem végén az árral kapcsolatban tettem fel kérdéseket. A megkérdezettek nagy része huszonezer felett költ dohánytermékek vásárlásra egy hónapban. A folyamatosan dráguló cigaretta árak miatt érdekelt, hogy a megkérdezettek mekkora összeget tartanak reálisnak egy doboz cigarettáért. A válaszokból kiderült számomra, hogy a jelenlegi cigaretta árakat reálisnak tartják.

Összeségében kutatásom eredményei érdekes végeredményeket szültek. A témát érdekesnek tartom és véleményem szerint az elkövetkezendő években még nagyobb figyelmet fog kapni, hogy kutatásokat végezzenek ebben a témában. Általánosságban elmondható, hogy a dohányosok az egészségkárosító hatások mellett tisztában vannak a dohányzás során keletkező füst káros hatásaival is. A folyamatosan bővülő alternatív készülékek gyártása hatalmas visszhangot kelt a mai médiában is. Véleményem szerint az alternatív készülékek vizsgálatai során, amennyiben bizonyított, hogy kevésbé káros a hagyományos cigarettával szemben így mindenképpen jobb választás lehet. Viszont azok a cégek, akik gyorsan egy mintára másolják a készüléket és nem vizsgálják be mindenképpen komolyabb elővigyázatosságot igényel. Itt gondolok azokra az eldobható készülékekre, melyeket az IQOS és hasonló alternatív készülékekhez hasonlítanak. Ezek a „alternatív készülékek” a 18 és alattiakra van a legnagyobb veszéllyel, hiszen az interneten, ismerősön keresztül könnyen beszerezhetők.